

Q2

panostaja

OSAVUOSIKATSAUS
Marraskuu 2015–huhtikuu 2016
2.6.2016

PANOSTAJA OYJ:N OSAVUOSIKATSAUS 1.11.2015-30.4.2016

1.2.2016–30.4.2016 (3 kk)

- Granon katsauskauden liikevaihto kasvoi 23,3 milj. euroon edellisvuoden vastaavan ajankohdan 14,9 milj. eurosta. Merkittävin syy liikevaihdon kasvuun on Multiprint-konsernin hankinta kesäkuussa 2015. Granon liikevoitto parani vastaavalla ajanjaksolla 1,8 milj. eurosta 3,0 milj. euroon.
- KotiSunin kasvu jatkui katsauskaudella liikevaihdon kasvaessa 32 % edellisvuoden vertailukaudesta. Viemärisaneerauksien tarjoaminen etenee suunnitellun mukaisesti.
- Helakeskus keskitti toimintaansa ja luopui katsauskauden päättymisen jälkeen rakennushelaliiketoiminnasta.
- Markkinatilanne jatkui haastavana useissa sijoituskohteissa. Liikevaihto kasvoi viidessä kahdeksasta sijoituskohteessa. Kokonaisuutena konsernin liikevaihto kasvoi 29 % ja oli 44,5 milj. euroa (34,6 milj. euroa).
- Liikevoitto parani neljässä kahdeksasta sijoituskohteessa ja koko konsernin liikevoitto parani 2,3 milj. eurosta 2,7 milj. euroon. Liikevoittoa rasitti 0,3 milj. euron Helakeskuksen toiminnan keskittämisestä aiheutuva arvonalennus.
- Tulos/osake (laimentamaton) oli 2,3 senttiä (-0,3 senttiä).
- Panostaja päivitti arvionsa Flexim Securityn myynnin lisäkauppahintasaatavan käyvästä arvosta ja kirjasi 4,0 milj. euron lisäkauppahinnan, josta Panostajan osuus ennen veroja on 2,8 milj. euroa. Aiemmin Panostaja arvioi lisäkauppahinnan käyväksi arvoksi 2,0 milj. euroa, josta Panostajan osuus ennen veroja 1,4 milj. euroa. Lisäkauppahinnan suuruus määräytyy 30.4.2016 päättyneeltä kaudelta. Lisäkauppahinnan suuruutta ei vielä ole vahvistettu osapuolten kesken. Lopullinen lisäkauppahinnan suuruus määräytyy 26.7.2016 mennessä, elleivät osapuolet riitautu asiaa.

1.11.2015–30.4.2016 (6 kk)

- Markkinatilanne oli edelleen haastava lähes joka sijoituskohteessa. Liikevaihto kasvoi viidessä kahdeksasta sijoituskohteessa. Kokonaisuutena konsernin liikevaihto kasvoi puolivuotiskaudella 29 % edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta ja oli 85,2 milj. euroa (66,2 milj. euroa).
- Liikevoitto parani neljässä kahdeksasta sijoituskohteessa ja koko konsernin liikevoitto parani 3,2 milj. eurosta 4,0 milj. euroon.
- Tulos/osake (laimentamaton) oli 2,7 senttiä (-2,4 senttiä).

Näkymät tilikaudelle 2016

Panostaja säilyttää 11.12.2015 annetun tulosohejauksensa ennallaan. Konsernin liikevoiton arvioidaan paranevan merkittävästi tilikaudella 2016.

Toimitusjohtaja Juha Sarsama:

”Tilikauden toisella neljänneksellä sijoituskohteiden kannattavuuskehityksessä oli edelleen merkittäviä eroja. KotiSun ja KL-Varaosat esittivät tälläkin neljänneksellä hyvää kannattavuuskehitystä ja myös Granon tuloskehityksessä saimme nähdä parannusta. Sen sijaan Takoman ja Heatmastersin heikko kannattavuuskehitys jatkui. Kokonaisuudessa konsernin liikevoitto kasvoi 2,7 milj. euroon edellisvuoden

2,3 milj. eurosta. Katsauskaudella liikevoittoa rasittaa 0,3 milj. euron Helakeskuksen kalustehelaliiketoiminnasta luopumiseen liittyvä kertaluontoinen kulu.

Sijoituskohteissa kehitystyötä jatkettiin. KotiSunin laajentuminen viemäri liiketoimintaan eteni suunnitellusti ja Granossa toiminnan integraation ensimmäinen vaihe on viety läpi ja fokusta on siirretty uuden kehittämiseen. Megaklinikka allekirjoitti sopimuksen suun terveydenhuollon toiminnanohjausjärjestelmän lisensoimisen laajentamisesta Jyväskylän kaupungin kanssa ja Helakeskus fokusoi toimintaansa ja luopui katsauskauden päätyttyä rakennushelaliiketoiminnasta.

Suomen taloustilanteesta on saatu joitain positiivisia merkkejä erityisesti rakentamiseen liittyen, mutta edelleen tilanne jatkuu epävarmana. Erilaiset uhkakuvat liittyen maailmantalouden kehitykseen, poliittisiin riskeihin, raaka-aineiden hintakehitykseen ja rahoitusmarkkinoihin aiheuttavat edelleen epävarmuutta Euroopan ja Suomen talouskehitykselle. Yleinen taloudellinen tilanne on edelleen haastava, mikä heijastuu lähes kaikkiin sijoituskohteisiimme.

Yrityskaupparakennin aktiivisuus on ollut katsauskaudella kokonaisuutena hyvällä tasolla ja uusien kohteiden tarjonta on kasvanut kevään aikana merkittävästi. Markkinat tarjoavat edelleen mahdollisuuksia sekä uusille hankinnoille että valikoiduille luopumisille. Kartoitamme aktiivisesti uusia mahdollisia sijoituskohteita.”

Sijoituskohteet

Grano

Grano on Suomen johtava digitaalisia painopalveluja tarjoava yritys

Granon katsauskauden liikevaihto kasvoi yli 50 % edellisvuoden tasosta. Merkittävin syy liikevaihdon kasvuun on Multiprint-konsernin hankinta kesäkuussa 2015. Granon liikevoitto parani toisen kvartaalin tuloskehityksen ansiosta 2,6 milj. eurosta 4,3 milj. euroon. Suhteellinen liikevoitto parani myös lievästi vertailuvuoteen nähden liikevoittoprosentin ollessa 9,7 %.

Granon markkinatilanne on edelleen haastava ja se seuraa pitkälti Suomen yleistä taloustilannetta. Rakentaminen toimialana on nousussa ja toimialan myynti on kasvanut. Markkinointipanostuksia on Suomessa ohjattu digimarkkinointiin, mikä osin näkyy Granossa printtivolyymien laskuna. Tilausmäärät ovat kuitenkin pysyneet samalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

Integraatiovaihe on ohi ja uuden strategian jalkauttaminen on aloitettu. Kaupallisena johtajana on maaliskuussa aloittanut Jukka-Pekka Vuori. Digitaalisten palveluiden kasvattamiseen on lisätty panostuksia. Tammikuussa digitaalista osaamista on vahvistettu Luotta Oy:n yritysostolla.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16-4/16	2/15-4/15	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Liikevaihto, milj. euroa	23,3	14,9	44,5	28,6	69,9
Liikevoitto, milj. euroa	3,0	1,8	4,3	2,6	5,9
Nettovelat	35,3	7,1	35,3	7,1	37,2
Panostajan omistusosuus	51,9 %				

Kotisun

Kotisun tarjoaa omakotitalojen LVV- saneerauksia

KotiSunin katsauskauden liikevaihto kasvoi lähes 30 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Osaltaan kasvua on vauhdittanut tilikauden alusta mukana ollut viemäri liiketoiminta.

Kannattavuus on säilynyt hyvällä tasolla molemmissa liiketoiminnoissa. Katsauskauden liikevoitto-% oli 17,5 %. Vertailukauden liikevoittoa rasittaa KotiSun Oy:n lisäkauppahinta-arvion ja tilinpäätöshetkellä tehdyn arvion erotus -0,5 milj. euroa (Q1 2015).

Markkinatilanne on katsauskaudella säilynyt normaalina ja KotiSunin palveluiden kysyntä on hyvä.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16-4/16	2/15-4/15	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Liikevaihto, milj. euroa	7,6	5,8	14,1	10,9	23,7
Liikevoitto, milj. euroa	1,3	1,1	2,5	1,8	4,2
Nettovelat	6,9	7,9	6,9	7,9	8,2
Panostajan omistusosuus	58,2 %				

Megaklinikka

Megaklinikan tarjoaa hammashoitoa uudella toimintakonseptilla

Megaklinikan katsauskauden liikevaihto oli 2,3 milj. euroa ja liikevoitto -0,7 milj. euroa. Megaklinikka on hankittu maaliskuussa 2015, joten vertailuvuoden tiedot ovat kahdelta kuukaudesta. Tilikauden alusta toiminnassa ollut kuukausimaksullisen hammashoitomallin aloitusvaiheen kustannukset rasittavat katsauskauden tulosta. Lisäksi katsauskaudella on panostettu voimakkaasti markkinointiin.

Kysyntätilanne on jatkunut heikkona. Yleisesti korvattujen hammashoitosten käyntimäärät laskivat Helsingissä helmi-maaliskuussa 15% vuoden takaisesta. Vuoden vaihteessa voimaan tulleet KELA-korvausten pienennykset ovat osasy heikentyneeseen kysyntään.

Megaklinikka voitti Jyväskylän kilpailutuksen suun terveydenhuollon toiminnanohjausjärjestelmähankinnasta. Toisen kvartaalin aikana Jyväskylän kanssa solmittiin sopimus toiminnan laajentamisesta kymmenen uuden hoituhuoneen osalta, joiden osalta toiminta käynnistyy syksyllä. Myös Joensuu on ottanut pilottikäyttöön toiminnanohjausjärjestelmän. Järjestelmä on herättänyt laajalti kiinnostusta ja sen näkymät ovat hyvät.

Ruotsin klinikan avaamisen valmistelut etenevät suunnitellusti. Toiminta käynnistyy syksyllä.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
----	------	------	------	------	-------

2/16-4/16 2/15-4/15 11/15-4/16 11/14-4/15 11/14-10/15

Liikevaihto, milj. euroa	1,2	0,9	2,3	0,9	3,4
Liikevoitto, milj. euroa	-0,4	-0,1	-0,7	-0,1	-0,5
Nettovelat	3,9	2,6	3,9	2,6	3,2
Panostajan omistusosuus	74,8 %				

Takoma

Takoma valmistaa mekaanisen voimansiirron komponentteja

Takoman katsauskauden liikevaihto laski 17 % edellisvuoteen verrattuna heikosta markkinatilanteesta johtuen. Sopeutustoimista huolimatta myös liikevoitto painui selvästi tappiolliseksi.

Offshore-markkina on edelleen erittäin alhaisella tasolla. Risteilijöiden ja muiden potkurilaitteiden osalta kysyntä on kuitenkin pysynyt kohtuullisena. Kilpailu laivojen kansilaitteissa on erityisen kireää, mikä osaltaan heikentää myös Takoman näkymiä. Markkinoiden suunta on edelleen voimakkaasti laskeva. Kilpailu jatkuu kovana, sillä muutkin alan toimijat kärsivät kysynnän supistumisesta ja lyhyestä tilauskannasta. Tämä näkyy Takoman heikentyneenä tilauskantana 3,6 milj. euroa, jossa on laskua vertailukauteen 33,3 %.

Liiketoiminnan volyymin kasvattaminen ja uusien asiakkaiden saaminen on kriittistä yhtiön heikon kannattavuuskehityksen korjaamiseksi ja maksuvalmiuden säilyttämiseksi. Heikentyneestä tilanteesta johtuen Takoma on aloittanut keskustelut päärahoittajien kanssa saneerausohjelman lievien muutosten osalta. Panostajalla on saamia Takomalta yhteensä 2,9 milj. euroa.

M€	3 kk		6 kk		12 kk
	2/16-4/16	2/15-4/15	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Liikevaihto, milj. euroa	2,9	3,2	6,0	7,3	13,2
Liikevoitto, milj. euroa	-0,3	-0,3	-0,5	-0,3	-0,7
Nettovelat	3,8	4,1	3,8	4,1	4,2
Panostajan omistusosuus	63,1 %				

Selog

Selog on Suomen suurin sisäkattomateriaalien tukkuliike

Selogin katsauskauden liikevaihto ja kannattavuus säilyivät edellisvuoden tasolla.

Markkina on piristynyt hieman ja asiakkaiden työllisyystilanne on kohentumassa.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16-4/16	2/15-4/15	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Liikevaihto, milj. euroa	2,5	2,4	4,8	4,8	9,9
Liikevoitto, milj. euroa	0,1	0,1	0,2	0,2	0,5
Nettovelat	0,7	1,1	0,7	1,1	0,9
Panostajan omistusosuus	60,0 %				

Helakeskus

Helakeskus on kalustehelojen keskeinen tukkukauppa Suomessa

Helakeskuksen katsauskauden liikevaihto ja operatiivinen kannattavuus säilyivät edellisvuoden tasolla.

Yhtiö keskitti toimintaansa ja katsauskauden jälkeen yhtiö luopui rakennushelaliiketoiminnasta, kun Rakennushelasto Oy:n osakkeet myytiin toimivalle johdolle. Rakennushelaliiketoiminnan varat ja velat on katsauskaudella esitetty myytävissä olevina ja ne on arvostettu käypiin arvoihin. Nettovarallisuuden arvostamisesta käypiin arvoihin aiheutui 0,3 milj. euron kulukirjaus, mikä rasittaa toisen kvartaalin tulosta.

Markkinatilanteessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta aiempaan. Rakentaminen on hieman kasvussa.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16-4/16	2/15-4/15	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Liikevaihto, milj. euroa	2,8	2,8	5,1	5,2	10,4
Liikevoitto, milj. euroa	-0,2	0,1	-0,1	0,2	0,7
Nettovelat	5,8	6,2	5,8	6,2	6,4
Panostajan omistusosuus	95,3 %				

KL-Varaosat

KL-Varaosat on MB, BMW ja Volvo tukkukauppa ja jälleenmyyjä

KL-Varaosien katsauskauden liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 17 %. Myös kannattavuus on parantunut vertailuvuoteen nähden. Asema Turun ja Helsingin seuduilla on vahvistunut ja Volvon varaosien myötä on saatu uusia kehittyviä asiakkuuksia sekä uutta tarjoomaa vanhoille asiakkaille.

Markkinatilanne on ollut ajanjaksoon nähden tavanomainen. Myynnin johtamismallia on uudistettu vastaamaan paremmin laajentuvan toiminnan vaatimuksia ja ServicePartner -ketjun kehittämistä.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16-4/16	2/15-4/15	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Liikevaihto, milj. euroa	3,3	2,9	6,4	5,5	11,8
Liikevoitto, milj. euroa	0,2	0,0	0,4	0,0	0,5
Nettovelat	1,7	2,4	1,7	2,4	2,2
Panostajan omistusosuus	75,0 %				

Heatmasters

Heatmasters tarjoaa metallien lämpökäsittelypalveluita ja -teknologiaa

Heatmastersin katsauskauden liikevaihto heikkeni edellisvuodesta lähes 40 %. Aikaisemmista vuosista poiketen ei laitemyyntiin keskittyvällä Teknologialla ole talvikaudella ollut yhtään suurta projektia. Myös palvelut ovat lähteneet erittäin hitaasti käyntiin. Heikon kysynnän myötä myös kannattavuus painui selkeästi tappiolliseksi. Sopeutustoimet ovat käynnissä.

Lämpökäsittelypalvelut Suomessa ovat aktivoituneet katsauskauden loppupuolella hitaan talvikauden jälkeen. Lämpökäsittelypalveluiden markkina on Euroopassa vahva erittäin hitaan alkutilikauden jälkeen, mutta Puolan toimintojen volyymit eivät kuitenkaan vielä ole kehittyneet odotusten mukaisesti.

Katsauskaudelle sisältyy yksi merkittävä laitetoimitus Länsi-Afrikkaan. HM Inc. on avattu Houstonin alueelle Teksasiin. Yhtiön on tarkoitus keskittyä laiteliiketoimintaan.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16-4/16	2/15-4/15	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Liikevaihto, milj. euroa	1,1	1,8	2,0	3,2	6,3
Liikevoitto, milj. euroa	-0,2	0,2	-0,5	0,1	0,1
Nettovelat	0,3	0,0	0,3	0,0	-0,9
Panostajan omistusosuus	80,0 %				

TALOUDELLINEN KEHITYS 1.11.2015-30.4.2016

Keskeiset luvut Panostaja-konserni

M€	Q2	Q2	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16-	2/15-	11/15-	11/14-	11/14-
	4/16	4/15	4/16	4/15	10/15
Liikevaihto, milj. euroa	44,5	34,6	85,2	66,2	148,2
Liikevoitto, milj. euroa	2,7	2,3	4,0	3,2	7,3
Tulos ennen veroja, milj. euroa	2,3	1,7	2,9	2,0	3,4
Tilikauden tulos, milj. euroa	2,8	0,6	4,5	-0,1	13,5
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, €	0,02	0,00	0,03	-0,02	0,14
Oma pääoma / osake, €	0,72	0,57	0,72	0,57	0,74
Liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	0,3	3,2	4,5	5,8	8,0

HELMIKUU 2016 – HUHTIKUU 2016

Katsauskaudella konsernin liikevaihto kasvoi 29 % ja oli 44,5 milj. euroa (34,6 milj euroa). Yritystojen vaikutus 9,9 milj. euron liikevaihdon kasvuun oli 7,6 milj. euroa. Viennin osuus liikevaihdosta oli 0,4 milj. euroa eli 0,4 % (1,3 milj. euroa eli 3,8 %). Liikevaihto kasvoi viidessä kahdeksasta sijoituskohteesta.

Liikevoitto parani 2,3 milj. eurosta 2,7 milj. euroon. Liikevoitto parani neljässä sijoituskohteessa kahdeksasta. Liikevoittoa rasittaa 0,3 milj. euron Helakeskuksen kalustehelaliiketoiminnasta luopumiseen liittyvä kertaluontoinen kulu. Liikevaihdon ja liikevoiton kehitystä on kommentoitu sijoituskohteittain.

Tilikauden tulos 2,8 milj. euroa (0,6 milj. euroa). Katsauskauden tulokseen on kirjattu 1,6 milj. euron (verojen ja kulujen jälkeen) lisäkauppahinta Flexim Securityn myyntiin liittyen. Ensimmäisellä kvartaalilla lisäkauppahintaa kirjattiin jo 1,6 milj. euroa. Lisäkauppahinnan lopullinen suuruus määräytyy 30.4.2016 päättyvältä kaudelta. Lisäkauppahinnan suuruutta ei vielä ole vahvistettu osapuolten kesken. Lopullinen lisäkauppahinnan suuruus määräytyy 26.7.2016 mennessä, elleivät osapuolet riitautaa asiaa.

MARRASKUU 2015 – HUHTIKUU 2016

Puolivuotiskauden liikevaihto kasvoi 29 % ja oli 85,2 milj. euroa (66,2 milj euroa). Yritystojen vaikutus 19,0 milj. euron liikevaihdon kasvuun oli 15,9 milj. euroa. Viennin osuus liikevaihdosta oli 2,0 milj. euroa eli 2,3 % (3,6 milj. euroa eli 5,4 %). Liikevaihto kasvoi viidessä kahdeksasta sijoituskohteesta.

Liikevoitto parani 3,2 milj. eurosta 4,0 milj. euroon. Liikevoitto parani neljässä sijoituskohteessa kahdeksasta. Liikevaihdon ja liikevoiton kehitystä on kommentoitu sijoituskohteittain.

Tilikauden tulos 4,5 milj. euroa (-0,1 milj. euroa). Tilikauden tulos sisältää 3,2 milj. euron (verojen jälkeen) lisäkauppahinnan kirjaamisen Flexim Securityn myyntiin liittyen.

Vertailukaudella myytyjen liiketoimintojen tuloslaskelma on erotettu jatkuvien liiketoimintojen tuloslaskelmasta ja niiden tulos on esitetty erikseen kohdassa Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista IFRS:n mukaisesti.

Liikevaihdon jakautuminen segmenteittäin

	Q2	Q2	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16- 4/16	2/15- 4/15	11/15- 4/16	11/14- 4/15	11/14- 10/15
Liikevaihto					
Grano	23,3	14,9	44,5	28,6	69,9
Kotisun	7,6	5,8	14,1	10,9	23,7
Takoma	2,9	3,2	6,0	7,3	13,2
Selog	2,5	2,4	4,8	4,8	9,9
Helakeskus	2,8	2,8	5,1	5,2	10,4
KL-Varaosat	3,3	2,9	6,4	5,5	11,8
Heatmasters	1,1	1,8	2,0	3,2	6,3
Megaklinikka	1,2	0,9	2,3	0,9	3,4
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eliminoinnit	0,0	-0,1	0,0	-0,2	-0,3
Konserni yhteensä	44,5	34,6	85,2	66,2	148,2

Liikevoiton jakautuminen segmenteittäin

	Q2	Q2	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16- 4/16	2/15- 4/15	11/15- 4/16	11/14- 4/15	11/14- 10/15
Liikevoitto					
Grano	3,0	1,8	4,3	2,6	5,9
Kotisun	1,3	1,1	2,5	1,8	4,2
Takoma	-0,3	-0,3	-0,5	-0,3	-0,7
Selog	0,1	0,1	0,2	0,2	0,5
Helakeskus	-0,2	0,1	-0,1	0,2	0,7

KL-Varaosat	0,2	0,0	0,4	0,0	0,5
Heatmasters	-0,2	0,2	-0,5	0,1	0,1
Megaklinikka	-0,4	-0,1	-0,7	-0,1	-0,5
Muut	-0,8	-0,7	-1,6	-1,3	-3,3
Konserni yhteensä	2,7	2,3	4,0	3,2	7,3

Panostaja –konsernin liiketoiminta raportoidaan katsauskaudella yhdeksässä segmentissä, jotka ovat Grano, Kotisun, Takoma, Selog, Helakeskus, KL-Varaosat, Heatmasters, Megaklinikka sekä Muut (emoyhtiö ja osakkuusyhtiöt).

Muut -segmentin liikevaihdossa ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Katsauskaudelta raportoi kolme osakkuusyhtiötä Juuri Partnes Oy, Ecosir Group Oy ja Spectra Yhtiöt Oy. Raportoitavien osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus katsauskaudella oli -0,0 milj. euroa (-0,1 milj. euroa), joka esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

HENKILÖSTÖ

	30.4.2016	30.4.2015	Muutos	31.10.2015
Henkilöstö keskimäärin	1 283	1 157	11 %	1 176
Henkilöstö katsauskauden lopussa	1 327	1 202	10 %	1 239

Henkilöstö segmenteittäin katsauskauden lopussa

	30.4.2016	30.4.2015	Muutos	31.10.2015
Grano	749	476	57 %	775
Flexim	0	260	-100 %	0
Kotisun	257	133	93 %	139
Takoma	86	93	-8 %	90
Selog	14	13	8 %	14
Helakeskus	30	34	-12 %	28
KL-Varaosat	48	51	-6 %	47
Heatmasters	49	50	-2 %	51
Megaklinikka	85	83	2 %	86
Muut	9	9	0 %	9
Konserni yhteensä	1 327	1 202	10 %	1 239

Viime tilikaudella hankittu Megaklinikka sekä Multiprint-järjestely nostivat konsernin henkilömäärää. Viime tilikaudella myyty Flexim sisältyy vielä konsernin vertailulukuihin. Katsauskauden lopussa Panostaja-konserni työllisti 1 327 henkilöä ja keskimäärin 1 283 henkilöä katsauskauden aikana. Panostaja jatkoivat katsauskaudella henkilöstön kehittämistä strategian mukaisesti.

INVESTOINNIT JA RAHOITUS

Panostaja solmi 8.12.2015 sopimukset yhteensä 30,0 miljoonan euron rahoituskokonaisuudesta. Kokonaisuus koostuu 20,0 miljoonan euron lainoista ja 10,0 miljoonan euron yritysostolimiitistä. Lainat ovat vieraan pääoman ehtoisia vakuudellisia lainoja. 20,0 miljoonan euron lainat nostettiin katsauskaudella.

Panostaja maksoi katsauskaudella takaisin 15,0 milj. euron vaihdettavan pääomalinan.

Panostajan emoyhtiön rahoitusasema ja sijoitusresurssit ovat hyvät, mikä mahdollistaa uusien sijoitusten tekemisen. Emoyhtiön rahat ja rahoitusarvopaperit sekä likvidit rahasto-osuudet olivat 15,3 milj. euroa. Lisäksi emoyhtiöllä on käytössään 10,0 milj. euron yritysostolimiitti yritysostojen toteuttamista varten.

Konsernin liiketoiminnan kassavirta heikkeni ja oli 4,5 milj. euroa (5,8 milj. euroa). Maksuvalmius säilyi hyvänä. Konsernin rahavarat olivat 26,5 milj. euroa (31.10.2015: 30,6 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 52,0 milj. euroa (31.10.2015: 45,7 milj. euroa). Nettovelkaantumisaste nousi ja oli 78,7% (31.10.2015: 65,2 %). Nettovelkaantumisasteen nousu johtui pääasiassa katsauskaudella sijoituskohteista tehdyistä osingonjaoista. Konsernin nettorahoituskulut katsauskaudella olivat -1,1 milj. euroa (-1,0 milj. euroa), eli 1,3 % (1,6 %) liikevaihdosta.

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat katsauskaudella 4,2 milj. euroa (9,0 milj. euroa), eli 4,9 % (13,6 %) liikevaihdosta. Investoinnit kohdistuivat pääasiassa yrityshankintoihin sekä aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin.

Rahoitusasema

M€	30.4.2016	30.4.2015	31.10.2015
Korolliset velat	81,9	59,6	79,8
Korolliset saamiset	3,4	5,1	3,5
Rahavarat	26,5	11,6	30,6
Korolliset nettovelat	52,0	42,9	45,7
Oma pääoma (emoyhtiön osakkeenomistajille sekä määräysvallattomille kuuluva oma pääoma)	66,0	44,5	79,8
Nettovelkaantumisaste %	78,7	96,4	65,2
Omavaraisuusaste %	35,5	32,2	37,5
Oman pääoman tuotto %	13,2	-0,6	23,0
Sijoitetun pääoman tuotto %	9,9	4,4	12,4

KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

Katsauskaudella ei ole tapahtunut muutoksia konsernirakenteessa.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oyj:n osakkeen päätöskurssi vaihteli toisen kvartaalin aikana 0,84 euron (alin noteeraus) ja 0,98 euron (ylin noteeraus) välillä. Osakkeiden osakevaihto tarkastelujaksolla oli 1.130.697 kappaletta, mikä edustaa 2,2 % osakekannasta. Osakkeen huhtikuun 2016 päätöskurssi oli 0,98 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo huhtikuun 2016 lopussa oli 44,0 milj. euroa (46,0 milj. euroa). Yhtiöllä oli huhtikuun 2016 lopussa 3.626 osakkeenomistajaa (3.611).

Osakkeiden pörssivaihdon kehitys	Q2/2016	2Q/2015	1-2Q/2016	1-2Q/2015	2015
Vaihdetut osakkeet, 1 000 kpl	1 131	2 314	3 307	3 997	6 508
% osakekannasta	2,2	4,5	6,4	7,8	12,7

Osake	30.4.2016	30.4.2015	31.10.2015
Osakkeita yhteensä, 1 000 kpl	51 733	51 733	51 733
Omat osakkeet, 1 000 kpl	282	370	342
Päätöskurssi	0,97	0,89	0,96
Markkina-arvo, milj. euroa	44,0	46	44,5
Osakkeenomistajia	3 626	3 611	3 660

HALLINTO JA YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 2. helmikuuta 2016 Tampereella. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin kuusi, ja valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvälle toimikaudelle hallitukseen valittiin Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Antero (Antti) Virtanen ja Hannu Tarkkonen uudelleen sekä uutena jäsenenä Tarja Pääkkönen.

Tilintarkastajiksi valittiin KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja KHT Markku Launis toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on ilmoittanut, että päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Lauri Kallaskari.

Yhtiökokous vahvisti esitetyn tilinpäätöksen ja konsernitiilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2014 - 31.10.2015 ja päätti, että päättyneeltä tilikaudelta osakkeenomistajille maksetaan osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Lisäksi yhtiökokous päätti, että hallitus valtuutetaan päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 4.700.000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoan liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka. Yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten palkkiot pidetään ennallaan ja että valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiona 40.000 euroa ja hallituksen muille jäsenille kullekin 20.000 euroa. Lisäksi yhtiökokous päätti, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia (1 %) yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti (1 %) yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiökokous päätti edelleen, että hallituksen jäsenten matkakulut korvataan Verohallinnon vahvistaman kulloisenkin matkakorvausperusteen enimmäismäärän mukaisena.

Lisäksi hallitus valtuutettiin päättämään omien osakkeiden hankkimisesta yhdessä tai useammassa erässä siten, että hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 5.100.000 osaketta, mikä vastaa noin 9,86 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Valtuutus kumoaa edellisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa 5.2.2015 annetun omien osakkeiden hankintaa koskevan valtuutuksen. Valtuutus on voimassa 2.8.2017 saakka.

Yhtiön hallitus piti välittömästi yhtiökokouksen päättyttyä järjestäytymiskokouksen, jossa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi Eero Eriksson.

Hallitus ei ole käyttänyt yhtiökokouksen antamaa valtuutusta omien osakkeiden hankinnasta katsauskauden aikana.

OSAKEPÄÄOMA JA OMAT OSAKKEET

Katsauskauden päättyessä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5.568.681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 51.733.110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 282.322 kappaletta (tilikauden alussa 342.398 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 0,6 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 5.2.2015 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 11.12.2015 yhtiön johdolle osakepalkkioina yhteensä 32.800 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti hallituksen jäsenille 11.12.2015 yhteensä 13.483 kappaletta sekä 4.3.2016 yhteensä 13.793 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna.

OMAN PÄÄOMAN EHTOINEN VAIHTOVELKAKIRJALAINA JA HYBRIDILAINA

Vaihdettava pääomalaina 2011 maksettiin katsauskaudella kokonaisuudessaan takaisin.

Konserni laski 27.5.2013 liikkeeseen 7,5 milj. euron suuruisen oman pääoman ehtoisen joukkovelkakirjalainan. Oman pääoman ehtoisella lainalla ei ole eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus, ei velvollisuutta, lunastaa laina takaisin neljän vuoden kuluttua. Sopimuksen mukainen vuotuinen korko on 9,75 %. Korko maksetaan vain, jos yhtiö päättää jakaa osinkoa. Mikäli osinkoa ei jaeta, konserni päättää koron maksusta erikseen. Konsernitilinpäätöksessä laina on luokiteltu omaksi pääomaksi ja korot esitetään luonteensa mukaisesti osingonjakona.

KATSAUSKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Panostaja Oyj:n 5.2.2015 pidetty varsinainen yhtiökokous on valtuuttanut hallituksen päättämään yhdessä tai useammassa erässä osakeanneista ja optio-oikeuksien sekä muiden osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta. Valtuutuksen nojalla voidaan antaa enintään 30.000.000 osaketta. Valtuutus koskee sekä uusien että yhtiön hallussa olevien osakkeiden antamista. Valtuutuksen perusteella hallitus päättää kaikista osakeantien ja optio-oikeuksien sekä muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisen ehdoista.

Panostaja Oyj:n hallitus päätti 4.5.2016 vuoden 2015 varsinaisen yhtiökokouksen antaman valtuutuksen nojalla osakeyhtiölain 9 luvun 20 §:n mukaisesta 800.000 osakkeen maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen. Yhtiö tekee osakeannin itselleen, jotta sillä olisi saatavilla riittävä määrä omia osakkeita käytettäväksi yhtiön avainhenkilöiden sitouttamiseen ja muihin hallituksen kulloinkin päättämiin käyttötarkoituksiin. Uudet Osakkeet merkittiin kaupparekisteriin 6.5.2016.

Panostaja Oyj:n hallitus päätti maksaa hybridilainan koron 0,7 milj. euroa, joka maksettiin 27.5.2016.

MARKKINANÄKYMÄT

Suomen taloudellinen tilanne ja ilmapiiri sekä uhkakuvat liittyen maailmantalouden kehitykseen, poliittisiin riskeihin, raaka-aineiden hintakehitykseen ja rahoitusmarkkinoihin ovat pitäneet markkinan edelleen pääosin heikkoina. Öljyn hinnan lasku on aiheuttanut investointien merkittävää hidastumista off-shore sektorilla. Heikko markkinatilanne on heijastunut erityisesti teknologiateollisuutta palveleviin sijoituskohteisiin. Rakennusteollisuudessa on kevään mittaan ollut nähtävissä merkkejä kysynnän piristymisestä. Vaikka pk-sektorin yhtiöiden rahoitustilanne on kiristynyt lisääntyvän sääntelyn myötä, niin hyviin hankkeisiin on kuitenkin rahoitusta hyvin tarjolla. Yrityskaupparakkinan aktiivisuus on ollut katsauskaudella kokonaisuutena hyvällä tasolla ja uusien kohteiden tarjonta on kasvanut kevään aikana merkittävästi.

LIIKETOIMINNAN MERKITTÄVIMMÄT LÄHIAJAN RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Riskiennhallinta on osa Panostaja-konsernin johtamis- ja seurantajärjestelmiä. Panostaja pyrkii tunnistamaan ja seuraamaan sijoituskohteidensa liiketoimintaympäristön ja yleisen markkinatilanteen muutoksia, reagoimaan niihin ja hyödyntämään niiden tuomia liiketoimintamahdollisuuksia. Riskiksi luokitellaan sellaiset tekijät, jotka saattavat vaarantaa tai estää Panostajan tai sen omistaman sijoituskohteen strategisten tavoitteiden saavuttamisen, tuloksen ja taloudellisen aseman kehityksen tai toiminnan jatkuvuuden tai muutoin aiheuttaa merkittäviä seuraamuksia Panostajalle, sen omistajille, sijoituskohteille, henkilöstölle tai muille sidosryhmille. Yksityiskohtaisempi selvitys Panostajan

riskienhallintapolitiikasta sekä merkittävimmistä riskeistä on julkaistu vuoden 2014 vuosikertomuksessa. Rahoitusriskeistä on kerrottu tarkemmin tilikauden 2015 tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Markkinariskit, yleiset: Yleiset markkinariskit liittyvät erityisesti Suomen taloudellisen tilanteen sekä maailmantalouden kehityksen, poliittisten riskien, raaka-aineiden hintaromahduksen ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuuden pitkittymisen tuomaan epävarmuuteen sekä näiden mahdollisiin vaikutuksiin sijoituskohteille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Rahoitusmarkkinoiden muutos ja luotonannon tiukentuminen saattaa hidastaa yrityskauppojen toteuttamista ja vaikeuttaa käyttöpääomarahoituksen saatavuutta.

Markkinariskit, sijoituskohteiden toimialat: Yleisen taloustilanteen epävarmuus on aiheuttanut asiakaskysynnän heikkenemistä sekä investointien siirtymistä, mikä voi aiheuttaa konserniliiketoimintarakenteen alaskirjaustarpeita. Suhdanneodotukset nykyisten sijoituskohteiden toimialoilla ovat voimakkaasti sidoksissa asiakasyritysten näkymiin. Suhdanneodotuksia leimaa edelleen epävarmuus sekä heikko ennustettavuus. Panostajan eri sijoituskohteissa näkymät vaihtelevat positiivisista heikkoihin. Panostaja arvioi sijoituskohdekohtaisia riskejä säännöllisesti ja tekee päivitetyn riskiarvion pohjalta tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Strategiset riskit: Panostaja edustaa laajalti suomalaista pk-sektoria. Liikevaihto jakautuu kahdeksaan eri sijoituskohteeseen, joiden syklisyys vaihtelee. Konsernin liiketoimintarakenteen tasaa osittain talouden heilahteluita. Yleiset ja sijoituskohteisiin liittyvät markkinariskit voivat kuitenkin vaikuttaa konsernin tulokseen ja taloudelliseen kehitykseen tästä huolimatta. Arvioitu markkinatilanne otetaan sijoituskohteissa huomioon sopeuttamalla toimintoja ja kustannuksia markkinakysyntään sekä turvaamalla rahoitusasema. Panostaja näkee maailmantalouden muutoksissa myös mahdollisuuksia markkina-aseman parantamiseen esimerkiksi yritysostojen kautta. Venäjän, Ukrainan ja Syyrian kriisillä ei ole Panostaja-konserniin välittömiä vaikutuksia, mutta kriisien pitkittyminen vaikuttaa Suomen kotimarkkinoiden kysyntään negatiivisesti ja sitä kautta Panostajan tuloksen kehitykseen ja taloudelliseen asemaan.

Rahoitusriskit: Konserni altistuu toimintansa seurauksena useille rahoitusriskeille. Riskienhallinnan tavoite on rajata rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen ja taloudelliseen kehitykseen. Konsernin tulot sekä operatiiviset kassavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihteluista. Konsernin korkoriski muodostuu pääosin lainanotosta, jotka ovat hajautettu vaihtuva- ja kiinteäkorkoisiin lainoihin. Osa sijoituskohteista käyttää koronvaihto- ja korkokattosopimuksia. Konserni toimii pääosin euroalueella ja on siten vain vähäisessä määrin alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuutariskille. Luottotappioriskit ovat edelleen merkittävä epävarmuustekijä osalla sijoituskohteista ja tätä riskiä kasvattaa pk-yritysten luotonannon tiukkuus.

Yrityskaupat:

Panostaja etsii aktiivisesti pk-yrityksiä ja pyrkii kasvamaan ja luomaan arvoa sekä orgaanisella kasvulla että yritysostoin sekä oikea-aikaisen luopumisen kautta. Markkinoilla on edelleenkin riittävästi mahdollisuuksia yritysostoihin ja Panostajan strategiaa on tarkoitus toteuttaa hallituilla yritysostoilla nykyisiin sijoituskohteisiin ja uusia mahdollisia sijoituskohteita kartoitetaan myös aktiivisesti. Luopumisten valmistelua jatketaan osana sijoituskohteiden omistajastrategioita. Yrityskauppoihin liittyviä riskejä hallitaan sijoittamalla tarkasti määriteltujen sijoituskriteereiden mukaisesti, syvällisillä ostettavan kohteen ja kohdemarkkinan selvityksillä sekä tehokkaalla integraatioprosessilla. Panostaja on määritellyt yrityskauppojen valmisteluun ja toteuttamiseen yhtenäisen ohjeistuksen ja yrityskaupaprosessin.

Vahinkoriskit: Vahinkoriskejä hallitaan Panostaja-konsernissa vakuutuksilla sekä konserniohjeistuksilla, jotka määrittävät eri osa-alueiden politiikan.

Operatiiviset riskit: Pirkanmaan käräjäoikeus vahvisti Takoma Oyj ja Takoma Gears Oy:n saneerausohjelmat 30.9.2014. Saneerausohjelman vahvistaminen antaa mahdollisuuden Takoma Gears Oy:n toiminnan kehittämiseen. Takomaa koskevat muutokset voivat kuitenkin mahdollisesti jatkossakin aiheuttaa kertaluonteisia alaskirjaustarpeita. Takoman epäonnistuminen saneerausohjelman toteuttamisessa ei arvioida aiheuttavan muutoksia Panostaja-konsernin toimintaedellytyksiin.

NÄKYMÄT TILIKAUDELLE 2016

Panostaja keskittyy strategiansa mukaisesti aktiiviseen omistaja-arvon kasvattamiseen omistamissaan sijoituskohteissa. Omistaja-arvon kehittymistä seurataan jatkuvasti osana muuttuvaa toimintaympäristöä ja päätöksiä sijoituskohteiden kehittämisestä tai luopumisista tehdään omistaja-arvon maksimoimiseksi. Aktiivinen omistaja-arvon kehittäminen, pääomien tehokas allokoiminen ja hyvät yritysostojen rahoitusmahdollisuudet luovat hyvän perustan toiminnan laajentamiselle.

Yrityskaupamarkkinan aktiivisuus on ollut katsauskaudella kokonaisuutena hyvällä tasolla ja uusien kohteiden tarjonta on kasvanut kevään aikana merkittävästi. Omistusjärjestelyjen ja kasvumahdollisuuksien hyödyntämisen tarve pk-yrityksissä säilyy ja oman aktiivisen toiminnan täydentäessä ulkoapäin tulevaa ostokohteiden tarjontaa markkinoilla on riittävästi yritysostomahdollisuuksia. Panostajan strategiaa on tarkoitus toteuttaa sijoittamalla tilikauden aikana 1-2 uuteen sijoituskohteeseen sekä tehdä yritysostoja nykyisiin sijoituskohteisiin. Myös irtaantumisten mahdollisuuksia arvioidaan aktiivisesti osana sijoituskohteiden omistajastrategioita.

Suhdanneodotuksia nykyisten sijoituskohteiden toimialoilla leimaa edelleen yleisen taloudellisen kehityksen epävarmuus sekä heikko ennustettavuus. Panostajan eri sijoituskohteissa näkymät vaihtelevat positiivisista heikkoihin. Epävarmasta markkinatilanteesta huolimatta tehdyt kasvu- ja kehitystoimet tukevat sijoituskohteiden kehitystä.

Panostaja säilyttää 11.12.2015 annetun tulosohjauksen ennallaan. Konsernin liikevoiton arvioidaan paranevan merkittävästi tilikaudella 2016.

Panostaja Oyj

Hallitus

Lisätietoja antaa toimitusjohtaja Juha Sarsama, 040 774 2099

Panostaja Oyj

Juha Sarsama

toimitusjohtaja

Kaikki tässä osavuositiedotuksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat konsernin ja liiketoimintasegmenttien johdon tämänhetkiseen näkemykseen talouden tilasta ja kehittymisestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset.

LAATIMISPERIAATTEET

Tämä tilinpäätöstiedote on laadittu noudattaen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) kirjaamis- ja arvostamisperiaatteita IAS -34 standardin mukaisesti.

Osavuositiedot ovat tilintarkastamattomia.

TULOSLASKELMA

1000 euroa	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/16- 4/16	2/15- 4/15	11/15- 4/16	11/14- 4/15	11/14- 10/15
Liikevaihto	44 480	34 614	85 222	66 184	148 218
Liiketoiminnan muut tuotot	610	160	1 089	297	674
Kulut yhteensä	42 399	32 502	82 283	63 247	141 569
Poistot ja arvonalentumiset	1 864	1 238	3 576	2 357	6 049
Liiketulos	2 692	2 273	4 028	3 235	7 323
Rahoitustuotot ja -kulut	-421	-513	-1 115	-1 063	-3 832
Osuus osakkuusyhtiön tuloksista	22	-82	19	-219	-53
Tulos ennen veroja	2 294	1 677	2 932	1 953	3 437
Tuloverot	-1 051	-765	-1 652	-1 267	277
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista	1 243	912	1 280	686	3 714
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	1 600	-557	3 200	-1 081	9 535
Tulos lopetetuista liiketoiminnoista	0	250	0	250	250
Tilikauden tulos	2 843	604	4 480	-145	13 499
Jakautuminen					
Emoyhtiön osakkeenomistajille	1 316	-2	1 681	-966	7 834
Määräysvallattomille	1 527	606	2 799	821	5 665
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €,	0,001		-0,017	-0,013	0,008

laimentamaton		0,005			
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €, laimennettu	0,001	0,005	-0,017	-0,013	0,008
Tulos/osake myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €, laimentamaton	0,022	-0,008	0,044	-0,012	0,133
Tulos/osake myydyistä liiketoiminnoista, € laimennettu	0,019	-0,008	0,038	-0,012	0,118
Tulos/osake jatkuvista sekä myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €, laimentamaton	0,023	-0,003	0,027	-0,024	0,141
Tulos/osake jatkuvista sekä myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €, laimennettu	0,023	-0,003	0,027	-0,024	0,138
LAAJA TULOSLASKELMA					
Laajan tuloslaskelman erät	2 843	604	4 480	-145	8 234
Muuntoerot	-6	-26	-6	-26	-79
Kauden laaja tuloslaskelma	2 837	578	4 474	-171	8 155
Jakautuminen					
Emoyhtiön osakkeenomistajille	1 310	-28	1 675	-992	2 490
Määräysvallattomille	1 527	606	2 799	821	5 665

TASE
1000 euroa

30.4.2016 30.4.2015 31.10.2015

VARAT
Pitkäaikaiset varat

Liikearvo	78 343	52 373	78 042
Muut aineettomat hyödykkeet	10 072	9 989	11 252
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	11 275	9 368	10 167
Osuudet osakkuusyhtiöissä	5 922	2 517	5 911
Laskennalliset verosaamiset	3 671	3 406	3 666

Muut pitkäaikaiset varat	7 241	9 147	6 861
Pitkäaikaiset varat yhteensä	116 525	86 800	115 898
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	10 582	15 239	12 596
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	32 057	24 886	29 042
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0	3 890	6 606
Rahavarat	26 513	7 703	24 001
Lyhytaikaiset varat yhteensä	69 152	51 718	72 245
Myytavissä olevat pitkäaik. omaisuuserät	895		
VARAT YHTEENSÄ	186 572	138 517	188 143
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	5 569	5 569	5 569
Ylikurssirahasto	4 647	4 646	4 646
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	12 655	12 577	12 602
Oman pääoman ehtoinen laina	7 390	7 390	7 390
Muuntoero	-123	-125	-124
Kertyneet voittovarot	6 928	-1 037	7 992
Yhteensä	37 067	29 021	38 075
Määräysvallattomien osuus	28 956	15 501	32 001
Oma pääoma yhteensä	66 023	44 522	70 076
Velat			
Laskennallinen verovelka	1 652	1 157	1 836
Pitkäaikaiset velat	80 369	37 288	59 825
Lyhytaikaiset velat	37 905	40 794	41 407
Oman pääoman ehtoinen vaihtovelkakirjalaina		14 757	15 000

Velat yhteensä	119 926	79 239	118 067
Myytavissä olevat pitkäaikaiset velat	624		
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ	186 572	138 517	188 143

RAHAVIRTALASKELMA

1000 euroa	30.4.2016	30.4.2015	31.10.2015
Liiketoiminnan nettorahavirta	4 479	5 795	7 981
Investointien nettorahavirta	-3 529	-8 899	-26 908
Lainojen nostot	27 919	5 933	46 936
Lainojen takaisinmaksut	-25 812	-7 084	-33 199
Osakeanti		252	23 241
Omien osakkeiden myynti	53	49	73
Maksetut osingot ja oman pääoman palautukset	-7 208	-3 087	-3 267
Rahoituksen nettorahavirta	-5 047	-3 938	33 784
Rahavirtojen muutos	-4 097	-7 043	14 857

1000 euroa	Osake- pääoma	Ylikur- s- siraha- s-to	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muun- toerot	Voit- tova- rat	Muut rahasto t	Määräys- vallattomi- en osuus	Yhteen- sä
Oma pääoma	5 569	4 646	14 569	-152	95	7 390	15 378	47 495

1.11.2014

Tilikauden voitto					-979		815	-164
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä					-979		815	-164

Osingon jako							-1 028	-1 028
Pääoman palautus			-2 047					-2 047
Oman pääoman ehtoisen lainan korko								
Omien osakkeiden myynti			49					49
Palkitsemisjärjestelmä			13					13
Muuntoerot				26	33			59
Muut muutokset								
Määräysvallattomien omistajien osuuden muutokset					- 229		491	262
Muut oman pääoman muutokset yhteensä			-1 922	26	-166		-698	-2 830
Oma pääoma								
30.4.2015	5 569	4 646	12 577	-126	-1 050	7 390	15 495	44 522
Oma pääoma								
31.10.2015	5 569	4 646	12 602	-124	7 992	7 390	32 001	70 076
Virheen korjaus * Vaihtovelkakirjalainan korkojen oikaisu					-176			
Oikaistu oma pääoma								
1.11.2015	5 569	4 646	12 602	-124	7 816	7 390	32 001	69 900
Tilikauden voitto					1 681		2 799	4 480
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä					1 681		2 799	4 480
Osingon jako määräysvallattomille							-5 850	-5 850
Oman pääoman ehtoisen laina korko								
Omien osakkeiden myynti			53					53
Muuntoerot				1	-7			-6

Tytäryrityksen hankinnasta syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus						6	6
Määräysvallattomien omistusosuusien hankinnat							
Muut oman pääoman muutokset yhteensä	53	1	-2 569	0	-5 844	-8 359	

Oma pääoma

30.4.2016	5 569	4 646	12 655	-123	6 928	7 390	28 956	66 023
------------------	-------	-------	--------	------	-------	-------	--------	--------

TUNNUSLUVUT

1000 euroa	30.4.2016	30.4.2015	31.10.2015
Oma pääoma per osake, €	0,72	0,57	0,74
Tulos /osake, laimentamaton, €	0,03	-0,02	0,14
Tulos /osake, laimennettu, €	0,03	-0,02	0,14
Osakemäärä tilikaudella keskimäärin, 1 000 kpl	51 388	51 230	51 373
Osakemäärä tilikauden lopussa, 1 000 kpl	51 733	51 733	51 733
Osakeannit/ vvk-vaihdot tilikaudella, 1 000 kpl	0	0	0
Osakemäärä, 1 000 kpl, laimennettuna	58 206	58 118	58 191
Oman pääoman tuotto, %	13,2	-0,6	23,0
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,9	4,4	12,4
Bruttoinvestoinnit Pysyviin vastaaviin, milj. euroa	4,2	9,0	54,9
% liikevaihdosta	4,9 %	13,6 %	37,0 %
Korolliset velat	81,9	59,6	79,8
Omavaraisuusaste, %	35,5	32,2	37,5
Henkilöstö keskimäärin	1 283	1 157	1 176

Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty tilikauden 2015 tilinpäätöksessä.

HANKITUT LIKETOIMINNOT

Katsauskaudella ei ole hankittu uusia liiketoimintoja.

KONSERNIN KEHITYS NELJÄNNESVUOSITTAIN M €

	Q2/16	Q1/16	Q4/15	Q3/15	Q2/15	Q1/15	Q4/14	Q3/14
Liikevaihto	44,5	40,7	44,1	37,9	34,6	31,6	34,8	30,3
Liiketoiminnan muut tuotot	0,6	0,5	0,4	0,0	0,2	0,1	0,2	0,3
Kulut yhteensä	42,4	39,9	41,3	37,0	32,5	30,7	31,6	28,8
Poistot ja arvonalentumiset	1,9	1,7	2,0	1,7	1,2	1,1	1,2	1,1
Liikevoitto	2,7	1,3	3,1	1,0	2,3	1,0	3,5	1,9
Rahoituserät	-0,4	-0,7	-1,9	-0,9	-0,5	-0,5	-0,8	-0,6
Osuus osak.yht. tuloksesta	0,0	0,0	0,2	0,0	-0,1	-0,1	0,2	0,0
Tulos ennen veroja	2,3	0,6	1,4	0,1	1,7	0,3	2,8	1,2
Verot	-1,1	-0,6	2,3	-0,7	-0,8	-0,5	-1,5	-0,5
Voitto jatkuvista liiketoiminnoista	1,2	0,0	3,7	-0,7	0,9	-0,2	1,3	0,7
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	1,6	1,6	9,8	0,8	-0,6	-0,5	0,5	6,3
Tulos lopetetuista liiketoiminnoista	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,6	0,0
Tilikauden voitto	2,8	1,6	13,5	0,2	0,6	-0,7	2,4	7,0
Määräysvallattomien osuus	1,5	1,3	4,3	0,5	0,6	0,2	1,4	0,7
Emoyhtiön osakkeenomistajien osuus	1,3	0,4	9,2	-0,4	0,0	-1,0	1,0	6,3

ANNETUT VAKUUDET

	30.4.2016	30.4.2015	31.10.2015
Konserniyhtiöiden puolesta annetut vakuudet			
Yrityskiinnitykset	83 912	41 139	97 544
Annetut pantit	132 661	69 581	123 064
Muut vastuut	8 573	3 305	11 101

Muut vuokrasopimukset			
Yhden vuoden kuluessa	5 360	5 973	7 911
Yli vuoden mutta enintään viiden vuoden kuluttua	9 361	13 152	13 526
Yli viiden vuoden kuluttua	1 352	1 288	1 112
Yhteensä	16 073	20 413	22 549

SEGMENTTI-INFORMAATIO

Panostaja -konsernin liiketoimintasegmenttien nimet ovat muuttuneet. Segmenttien nimet perustuvat sijoituskohteiden liiketoimintayhtiöiden nimiin. Raportointisegmenttien sisältö ei ole muuttunut.

Panostaja –konsernin segmentointi perustuu enemmistöomistuksessa oleviin sijoituskohteisiin, jotka tuottavat keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja. Panostajan enemmistöomistuksessa olevat sijoituskohteet muodostavat yhtiön liiketoimintasegmentit joiden lisäksi on muut segmentti, jossa raportoidaan konsernin emoyhtiö mukaan lukien osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät.

SEGMENTTIEN NIMET

Nimi aiemmin	Nykyinen nimi
Digitaaliset painopalvelut	Grano
Talotekniikkaremontointi	Kotisun
Takoma	Takoma
Sisäkattomateriaalit	Selog
Helat	Helakeskus
Autovaraosat	KL-Varaosat
Lämpökäsittely	Heatmasters
Suun terveydenhuolto	Megaklinikka
Muut	Muut

LIKEVAIHTO	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
1000 euroa			
Grano	44 526	28 649	69 882
Kotisun	14 098	10 929	23 712
Takoma	6 044	7 264	13 182
Selog	4 780	4 758	9 867

Helakeskus	5 133	5 227	10 365
KL-Varaosat	6 417	5 484	11 804
Heatmasters	1 955	3 215	6 300
Megaklinikka	2 308	873	3 386
Muut	6	0	13
Eliminoinnit	-44	-215	-293
Konserni yhteensä	85 222	66 184	148 218

LIIKETULOS

1000 euroa	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Grano	4 304	2 623	5 931
Kotisun	2 468	1 782	4 192
Takoma	-531	-286	-680
Selog	236	205	529
Helakeskus	-82	203	657
KL-Varaosat	425	4	472
Heatmasters	-526	102	60
Megaklinikka	-675	-91	-548
Muut	-1 591	-1 307	-3 290
Konserni yhteensä	4 028	3 235	7 323

POISTOT

1000 euroa	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Grano	-1 994	-1 306	-3 404
Kotisun	-520	-201	-734
Takoma	-324	-332	-649
Selog	-101	-102	-205
Helakeskus	-54	-79	-150
KL-Varaosat	-53	-53	-116
Heatmasters	-126	-153	-304
Megaklinikka	-368	-83	-400

Muut	-37	-46	-87
Konserni yhteensä	-3 576	-2 357	-6 049

NETTOVELAT

1000 euroa	11/15-4/16	11/14-4/15	11/14-10/15
Grano	35 310	7 094	37 242
Kotisun	6 923	7 930	8 179
Takoma	3 815	4 112	4 248
Selog	660	1 108	907
Helakeskus	5 820	6 238	6 374
KL-Varaosat	1 680	2 389	2 163
Heatmasters	266	-22	-857
Megaklinikka	3 860	2 647	3 159
Emoyhtiö	-6 115	1 777	-3 827
Eliminoinnit	-234	9 641	-11 910
Konserni yhteensä	51 985	42 913	45 678

**SEGMENTTI-INFORMAATIO
NELJÄNNESVUOSITTAIN
LIIKEVAIHTO M €**

	Q2/16	Q1/16	Q4/15	Q3/15	Q2/15	Q1/15	Q4/14	Q3/14
Grano	23,3	21,2	23,4	17,9	14,9	13,7	15,8	13,2
Kotisun	7,6	6,5	6,8	6,0	5,8	5,2	4,9	3,9
Takoma	2,9	3,2	3,1	2,8	3,2	4,0	4,6	3,5

Selog	2,5	2,3	2,4	2,7	2,4	2,3	2,6	2,9
Helakeskus	2,8	2,4	2,6	2,5	2,8	2,4	2,6	2,6
KL-Varaosat	3,3	3,2	3,3	3,0	2,9	2,6	2,9	2,7
Heatmasters	1,1	0,9	1,3	1,8	1,8	1,4	1,6	1,6
Megaklinikka	1,2	1,1	1,2	1,3	0,9	0,0	0,0	0,0
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eliminoinnit	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Konserni yhteensä	44,5	40,7	44,1	37,9	34,6	31,6	34,8	30,3

**SEGMENTTI-INFORMAATIO
NELJÄNNEKVUOSITTAIN
LIIKETULOS M €**

	Q2/16	Q1/16	Q4/15	Q3/15	Q2/15	Q1/15	Q4/14	Q3/14
Grano	3,0	1,3	3,1	0,2	1,8	0,8	2,6	1,3
Kotisun	1,3	1,2	1,4	1,0	1,1	0,7	0,6	0,5
Takoma	-0,3	-0,2	-0,3	-0,1	-0,3	0,0	0,2	0,0
Selog	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1
Helakeskus	-0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2
KL-Varaosat	0,2	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,2	0,2
Heatmasters	-0,2	-0,3	-0,2	0,1	0,2	-0,1	-0,1	0,1
Megaklinikka	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0
Muut	-0,8	-0,8	-1,2	-0,8	-0,7	-0,7	-0,4	-0,4
Konserni yhteensä	2,7	1,3	3,1	1,0	2,3	1,0	3,5	1,9

Panostaja on sijoitusyhtiö, joka kehittää aktiivisena enemmistöomistajana suomalaisia pk-yrityksiä. Yhtiön tavoitteena on olla halutuin kumppani liiketoimintansa myyville yrittäjille, parhaille johtajille sekä sijoittajille. Panostaja kasvattaa yhdessä kumppaniensa kanssa konsernin omistaja-arvoa ja luo suomalaisia menestystarinoita.

Panostajalla on kahdeksan enemmistöomistuksessa olevaa sijoituskohdetta. Grano Oy muodostaa Suomen suurimman digitaalisia painopalveluja sekä julkaisu- että tuotantopalveluita tarjoavan kokonaisuuden. Heatmasters Group tarjoaa metallien lämpökäsittelypalvelua Suomessa ja kansainvälisesti sekä valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa. KL-Varaosat Oy on Mercedes Benz- BMW- ja Volvo-henkilöautojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuojaa, tukkukauppa ja jälleenmyyjä. KotiSun Oy on Suomen johtava omakotitalojen käyttövesi- ja lämpöverkkojen talotekniikkaremontteihin erikoistunut yritys. Megaklinikka Oy on

terveydenhuoltopalveluita tarjoava yritys. Yhtiö on täysin uudenlaisen palvelukonseptin hammaslääkäriasema. Suomen Helakeskus Oy on rakennus- ja kalustehelojen keskeinen tukkukauppa Suomessa. Selog Oy on sisäkattomateriaalien erikoisliike ja tukkukauppa. Takoma Oy on pörssinoteerattu konepaja.